

en francès és *riper* 'llevar alguna cosa gratant-la', germ. RISPEN (de la família de RASPAR); en molts parlars catalans s'anomena així mateix *rascle* (de *rasclar* 'gratar', 'rascar') la pala per arraconar les brases del forn (Griera, *Tresor*).

I seria molt natural que en llatí aquesta acció de separar les brases del tió o munt incandescent s'hagués anomenat ABRADERE, amb el mateix sentit amb què s'aplica a rametes i excrescències de la fusta, a la pols, etc. («*abrasa parte ligni*» Solinus, «*virgae abraduntur*», «*ulmus acuta falce abraditur*» Columella, «*oleis muscus abraditur*» Palladi, «*abrasum a beato tumulo pulverem*», Gregori de Tours, etc., *TbLL* 1, 128b32ss.). Per tant la brasa no era més que una PRUNA o FAVILLA ABRASA i era natural que la A- es perdés darrere aquests substantius i darrere els articles ILLA o UNA. El cas és que «*brasas*: carbones» ja apareix en un glossari llatí (*CGL* III, 598.7, que crec el glossari Vaticà de la Reina Cristina, un dels més arcaïcs i autèntics del llatí vulgar tardà publicats en el *CGL* (cf. *DCEC* IV, 1106c, altres arcaïsmes romànics que n'aplego). I del participi *bratum* pogueren derivar-se igualment els verbs vulgars *ABRASICARE (que explicaria l'alt it. *brascà* 'carbonitzar', *brasca* 'brasa' cat. dial. *brasquer*, Lluçanès, Segre Mitjà) i *ABRASIARE, d'on sortirien els it. *bracia*, *bragia*. L'antic *brasi* 'abusar' en Bernat Metge (*AlcM*) i el val. del Xúquer *brasi* 'home racós, avar', que vaig anotar a Càrcer (1962), podrien ser llavors derivats directes de ABRASUS.

Hem de mirar aquesta suggerència com una possibilitat, encara incerta, mentre no se'n trobin més confirmacions en la fraseologia llatina o del baix llatí.⁴ Així acabava jo el meu article de 1954. En els anys transcorreguts no hem fet més que confirmar definitivament l'eliminació del germànic, i rumiar si hem de seguir pensant en una creació interna del llatí vulgar, com la que acabo de traduir i ampliar. O bé és un mot pre-romà? Llavors no fóra fàcil que es tractés d'un mot preindoeuropeu d'Hispania o dels Pirineus, car els grups inicials del tipus fonètic BR- no semblen propis ni del basc ni de l'ibèric. ¿Seria pre-romà indoeuropeu?

Per aquest costat, per cert, no deixen de trobar-se diverses coincidències almenys curioses. ¿Seria potser un mot sorotàptic? L'únic indici una mica concret i suggestiu en aquest sentit que he vist després es troba en uns adjectius de noms propis trobats a Celtibèria. Un *Brasaca* epítet aplicat a la ciutat celtibera de *Segisama*, i uns *ParasioCa* i *Are-PasiCon*, noms propis ètnics celtibèrics: el darrer podria venir d'eliminació dissimilatòria en lloc -*PrasiCon* o bé ser grafia imperfecta amb *Pe-* = *br-* (com admet Lejeune, *Celtiberica*, pp. 57, 59): recordem que per P i C s'entenen variants dels fonemes *b* i *k*; que *are-* és cèltic amb un valor com el del gr. *παρ-*, 'prop de', i que -*co-* és el sufix d'adjectiu, que en celtibèric més aviat s'ajunta a -*o* que no pas a -*r-*, com en altres llenguatges cèltics; de manera que no és una idea merament imaginativa suposar que això siguin adjectius que puguin signifi-

car alguna cosa com 'socarrat' o 'fulgent' o 'brillant', i ser el producte d'una mescla de sorotaptes i cèltes. Car de tota manera en cèltic estricte no s'ha trobat base per a això.⁴

¿Se n'hauria trobat en altres llengües indoeuropees, potser del sector centre-Est o oriental? Això ja donaria alguna base per a hipòtesis sorotàptiques. I realment crida l'atenció la semblança amb l'avèstic tardà *brāzaiti* 'brillar, llançar raigs', el qual no queda lluny del sentit del fr. *être embrasé*. Ara bé, això no va ser un mot de vida passatgera, car s'han trobat *brāzēnd* 'ells brillen' i *brāzāg* 'lluna resplendent o brillant' (= rus *сия́ют, сия́юща́я луна́*) en uns versos en pelvi maniqueu (en els textos del Turfan descoberts per KGSaleman el 1908, núm. 554 v.: cita en Oranski, *Vvedenie v irānskuju Filologiju*, p. 191). Versos que s'hagueren d'escriure al més tard en el S. VIII de la nostra era, potser bastant abans, i no molt més tard del S. III.

En persa clàssic trobem *barāzidan* 'brillar', *barāz* 'adorn'; i *brāza-* 'guspirejant' és ja avèstic, substantivat en el sentit de 'ballerumes, pampallugues' (Bartholomae, *Altiran. Wb.*, 972). ¿Es antic indoeuropeu això?; sí, almenys en indoïrani, car es tracta del mateix que el sànscrit *bhrājate* 'brilla', que ja apareix abundantment en els Vedes, *bhrājamaṇah* 'brillant' *RigV.* VII, 63.4, *vibhrājate* «shine forth», *RigV.* I, 85.4, *vibhrājamaṇah* «shining forth», *RigV.* VII, 63.3. I és una opinió bastant estesa (per més que en discrepi Pok., *IEW*, 139.7ss., 124.38) que ací tindriem la correspondència indoïrània del gr. *φλέγειν* 'cremar, llançar flames', ll. *flagrare* i *flamma* (potser de **flagma*).

¿Hi ha, doncs, ací prou suport per a postular una base adequada fonèticament per al romànic *BRASA en sorotàptic o en cèltic continental? Difícil fóra a priori aquesta hipòtesi quan tan ben conegut és el vocabulari cèltic: res no es troba d'això en cèltic insular. Per a la llengua dels sorotaptes, potser seria del cas repetir la dita típica «l'inconnu a le dos très large». Les perspectives no són, però, massa animadores en aquest sentit, com sigui que, si bé en els mots sorotàptics més coneguts veiem F- com a correspondència de BH- indoeuropea, sens dubte és possible que això no s'apliqués a tots els parlars sorotàptics; així com veiem que el tràic i macedoni tenien B- quan hi ha *ph-* en grec, que l'irani té *b-* en lloc de la *bb-* sànscrita, que el llatí i els altres idiomes itàlics tampoc no coincideixen (almenys en gran part) en aquest punt; de fet algunes etimologies sorotàptiques ben seductores farien suposar que una part de les varietats del sorotàptic tinguessin B- en lloc de la F- de les altres.

Però hi ha una objecció fonètica més ferma. Si hi ha -*z-* en irani, en *brāzēnd* i afins, és perquè és una llengua de *satəm*, i aquest sí que és un punt que sembla ben adquirit: que la llengua de les KANTAS NISKAS era una llengua de *centum*, on per tant la correspondència de *brāzēnd* hauria de tenir -*g-*, tant en sorotàptic com en cèltic.

Per tant si segueix impressionant-nos la semblança